

24.9.2019

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan sisäisen tarkastuksen jaoston kokous

Aika	ti 24.9.2019 klo 9 – 10.55
Paikka	Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, nh. Pullonkaula
Osallistujat	neuvotteleva virkamies Heli Iirola, valtiovarainministeriö (puheenjohtaja) tarkastusjohtaja Kaisa Sistonen, oikeusministeriö tarkastuspäällikkö Jyrki Pennanen, sisäministeriö tarkastuspäällikkö Sari Anttila, maa- ja metsätalousministeriö tarkastusneuvos Juha Pekka Niemi, työ- ja elinkeinoministeriö tarkastusneuvos Jorma Partanen, ympäristöministeriö ulkoasiainneuvos Outi Holopainen, ulkoministeriö hallitusneuvos Pasi Ovaska, liikenne- ja viestintäministeriö tarkastuspäällikkö Niina Sipiläinen, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö assistentti Taru Mäkelä, valtiovarainministeriö (sihteeri)
Poissa	hallitussihteeri Tuomas Hyvärinen, puolustusministeriö tarkastusneuvos Mikko Helkiö, valtioneuvoston kanslia tarkastusneuvos Sari Korpimies, opetus- ja kulttuuriministeriö
Kutsutut asiantuntijat	sisäisen tarkastuksen päällikkö Hannu Kananen, Tulli (asiakohdat 1 – 3)

1 Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Kokouksen asialista hyväksyttiin.

2 Edellisen kokouksen 14.5.2019 muistion hyväksyminen

Edellisen kokouksen muistiota on muokattu kommenttien mukaisesti. Muistio hyväksyttiin.

3 Tullin eettiset ohjeet (Hannu Kananen/Tulli)

Hannu esitteli itsensä ja kertoi taustastaan. Hän sanoi, että jos omassa organisaatiossa on eettisissä ohjeissa kehitettävää, niin hänen esityksestään voi saada vinkkejä. Hän aloitti esityksensä näyttämällä parin minuutin videon Tullin toiminnasta. ([Tulli turvaa ja palvelee](#))

Hannu kertoi Tullin strategisista tavoitteista, jotka ovat yhteiskunnalliset vaikutustavoitteet, toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarat. Hän esitteli myös Tullin vuosien 2016 - 2019 tärkeimpiä kehittämishankkeita. Näistä isoimpia on

vuonna 2016 alkanut kokonaisuudistus UTU. VM antoi tähän hankkeeseen 54 milj. eur. keskeisten järjestelmien uudistamiseen. UTU tulee jatkumaan vuoden 2020 jälkeen. Hannu nosti esityksestä esiin myös seuraavat hankkeet: AIDA (asiakaslähtöisten digitaalisten asiointipalveluiden kehittäminen), RAHJE (Rahavirtaprosessit- ja järjestelmät), TERHO (Tehtävien ja resurssien hallinta) ja UUTTERA (Häiriötön tuotanto).

Hannu kertoi, että Tullilla oli ollut 10 vuoden rekrytointikielto, mutta nyt on taas saatu lupa ja rekrytoinnit ovat käynnistyneet. Brexit myös kasvattaa henkilöstön tarvetta. Tullilla on tänä ja ensi vuonna noin 60 uutta rekrytointia.

Hannu esitteli Tullin organisaatiokaaviota ja kertoi asetuksesta Tullin hallinnosta, jossa on määritelty seitsemän Tullin yksikköä. Sisäinen tarkastus on yksi niistä ja näin taataan sisäisen tarkastuksen riippumattomuus. Tullilla on töissä noin 1900 henkilöä ja sisäinen tarkastus tekee toimipaikkatarkastuksia ympäri Suomen.

Arvonlisäveron maahantuonnin kanto siirrettiin vuonna 2018 verohallintoon, jonka johdosta Tullin kokonaiskanto putosi miljardeista (2,69 mrd.) miljooniin (260 milj.). Suomi saa EU:lta kansallista kantopalkkiota 20% kokonaiskannosta. Komissio tekee säännöllisesti tarkastuksia jäsenmaissa; Suomessa asiat ovat yleensä olleet hyvällä tolalla.

Hannu esitteli Tullin sisäisen tarkastuksen tehtäväkenttiä jotka ovat näkemys, varmistus ja objektiivisuus. Hän korosti näkemyksen antamista johdolle: se on ennakoivaa työtä. Tullilla on myös monivuotisia hankkeita ja Hannu itse on mukana monissa rooleissa ohjaus- ja johtoryhmissä. Hän sanoi, että neuvojen antaminen on päivittäistä ja näin ollen isossa roolissa. Hän myös toimii opettajana Tullin esimieskoulutuskurssilla, jossa hän opettaa sisäistä valvontaa, tarkastusta sekä riskienhallintaa ja hyvää hallintotapaa.

Käytiin keskustelua Tullin sisäisistä väärinkäytöksistä; Hannu kertoi, että pienimmätkin huolimattomuusvirheet käsitellään väärinkäytöksenä sisäisessä tarkastuksessa. Tietyt asiat, esim. työpaikkakiusaus, jää tarkastuksista pois, mutta ne kuuluvatkin enemmän henkilöstöhallinnolle. Väärinkäytöksiä ovat mm. työajan väärinkäytökset, maksuaikakortteihin liittyvät väärinkäytökset, työtehtävien laiminlyömiset, valtion omaisuuden turmeleminen jne. Tullissa on nollatoleranssi tällaisille asioille – tutkinta siirretään aina poliisille.

Tullin arvojen ja eettisten ohjeiden kokoamisen miettiminen lähti liikkeelle vuonna 2016 sisäisen tarkastuksen ja johdon välisistä keskusteluista. Työpajat käynnistyivät toukokuussa 2017 ja niitä pidettiin kymmeniä. Tullin eettisistä ohjeista tuli useita luonnoksia. Arvoja haluttiin kirkastaa. Arvoiksi muodostuivat ammattitaitoisuus, luotettavuus, palveluhalukkuus ja yksilön arvostus. Ohjeiden tavoitteena on helpottaa henkilöstön toimintaa ja auttaa ratkaisemaan hankalia tilanteita.

Hannu kertoi myös, että Tullin toimintaa on kehitetty EFQM-mallin avulla ja ollaan edetty kehityspolun mukaan.

Esityksen lopuksi Hannulla oli jaostolaisille pieni tehtävä sekä kirjavinkkinä Niina Ratsulan Compliance. Tuotiin myös esille VTV:n sivuilta löytyvää verkkokurssi eettisistä periaatteista.

Lopuksi käytiin vielä keskustelua siitä, pitäisikö OM:n laatia eettiset ohjeet vai onko se ennemminkin koko valtioneuvoston yhteinen asia.

4 Sisäisen tarkastuksen asema organisaatiossa

Heli muokkasi sisäisen tarkastuksen asema organisaatiossa –muistion luonnosta jaostolaisten kommenttien perusteella. Kommentteja oli paljon ja ne yritettiin ottaa kaikki huomioon, mutta osa kommentteista oli ristiriidassa keskenään.

Mietittiin muistion tarkoitusta, joka on kuvaus viraston johdolle sisäisen tarkastuksen tehtävistä ja hyödyistä jne. Sen tulee siis olla informatiivinen ja tiivis, jotta johdon mielenkiinto pysyy yllä. Myös tämä otettiin huomioon luonnosta muokattaessa – siinä ei olla menty hirveän syvälle sisäisen tarkastuksen teoriaan.

Jaostolaiset olivat samaa mieltä siitä, että muistion pitää olla ytimekäs ja tiivis. Loppuun ehdotettiin laitettavaksi linkkilistaa, mikäli joku haluaa tietää asiasta lisää. Pohdittiin myös, pitäisikö sisäisen tarkastuksen hyödyt organisaatiossa laittaa dokumentin alkuun ja tehtävät vasta sen jälkeen, sillä se on kiinnostavaa johdolle. Jaostolaisilta tuli myös muita kommentteja liittyen luonnokseen: pitäisikö otsikkoa vielä miettiä, kielenhuoltoa ja tekstin ymmärrettävyyttä pitää katsoa, ostopalvelunäkökulman huomioon ottaminen ja sisäisen tarkastuksen hallinnollisen aseman kuvaaminen. Muistiossa olisi myös hyvä käydä ilmi, mihin standardeihin yms. viitataan.

Käytiin keskustelua muistion pituudesta; asiaa ei voi kuitenkaan ihan parilla lauseella selittää. Tultiin siihen lopputulokseen, että kolme sivua sisältäen kuvan voisi olla sopivan mittainen. Keskusteltiin myös hallinnonalan virastojen tarkastuksen laillisuudesta. Muistiossa ei tulla ottamaan tähän kantaa. Muistioista laaditaan uusi versio kommenttien perusteella, joka käydään tarvittaessa vielä läpi joulukuun kokouksessa. Ehdotettiin myös, että visuaalista ilmettä voisi parantaa, esim. muokata muistiosta lehtinen tms.

5 Muut asiat

a) Julkisuuslain kehittämisen tilanne / Kaisa

Aiheesta pidetään kokous lokakuussa Tuula Majurin kanssa. Heli ehdotti, että jaosto voisi halutessaan antaa lausunnon lainvalmisteluun tärkeiksi näkemistään asioista. Sisäisen tarkastuksen kannalta ongelmana on myös se, että tarkastuksella ei ole pääsyä ei-julkisiin asiakirjoihin.

b) Sisäisen tarkastuksen palautelomakkeet / Heli

Heli ei ole aiemmin pyytänyt palautetta tekemistään tarkastuksista. Hän ehdotti, että jos muilla jaostolaisilla on käytössä hyviä palautelomakkeita niin ne voisi laittaa Tiimeriin.

c) SWOT-analyysi sisäisen tarkastuksen nykytilasta

SWOT-analyysi sisäisen tarkastuksen nykytilasta on jaoston joulukuun kokouksen aiheena. Keskusteltiin siitä, miten asiaa ruvetaan työstämään. Tultiin siihen tulokseen, että työpaja, jossa on mukana fasilitaattori, on paras vaihtoehto. Sovittiin, että ennen joulukuun kokousta pidetään muutaman tunnin mittainen työpaja aiheesta.

d) Avoin data –tarkastuksen esittely, Matti Mattila / VTV

Jaostolaiset ovat kiinnostuneita kuulemaan Matti Mattilan esityksen. Ajankohdaksi ehdotettiin joulukuun kokousta.

e) Kieku-raportoinnin koulutus ja tiedonhallintalakikoulutus

Jaostolaisilla on kiinnostusta molempiin koulutuksiin, mutta aikaa näille on vasta vuoden 2020 kokouksissa.

f) Heli muistutti marraskuun lopussa järjestettävästä EU-komission päivästä sisäisille tarkastajille. Seminaari on ilmainen.

Lokakuussa järjestetään VHT-seminaari ja JUTTA-seminaari.

g) Riskienhallintakyselyn vastausprosentti oli yli 70% ja 106 virastoa vastasi. Hallinnonalojen koonnit ovat työn alla ja lähetetään ministeriöille mahdollisimman pian.

Seuraava kokous pidetään suunnitelman mukaisesti joulukuussa. Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 10.55.

Jakelu

Sisäisen tarkastuksen jaoston jäsenet

Tiedoksi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan jäsenet